

Výskumný projekt Kresťanskodemokratickej akadémie KREDIT
„Budúcnosť kresťansko-demokratickej politiky“

eZborník

z 13.júna 2017

Pracovný seminár

O čo by sa malo Slovensko usilovať v súčasnom geopolitickom zápase

Jozef Dravecký: Slovensko v súčasnom geopolitickom zápase

zhrnutie

Územie dnešného Slovenska a obyvateľstvo žijúce na ňom sa aspoň trikrát v dejinách ocitlo v geopolitickom zápase presahujúcom hranice Európy.

Už v deviatom storočí, keď veľká časť územia Slovenska patrila k Veľkomoravskej ríši, pozvanie solúnskych bratov tu posilnilo vplyv Byzantskej ríše a misia Konštantína

a Metoda bola zneužívaná na geopolitický zápas Byzancie s Franskou ríšou. Nakoniec však prevážil západný vplyv, a to aj preto, že obaja vierozvesti si vyžiadali súhlas rímskeho pápeža.

Ako na seminári upozornil Ivan Šimko, v 16.-17. storočí územím Slovenska prebiehala hranica rozpínajúcej sa Osmanskej ríše, ba časť dnešného Slovenska bola okupovaná aj po porážke Turkov pri Viedni v roku 1683, ktorá mala ďalekosiahly geopolitický význam a stredná Európa ostala súčasťou Západu.

V 20. storočí bolo Slovensko predmetom geopolitického zápasu so svetovým komunizmom. Od roku 1948 do roku 1989 ako súčasť Československa patrilo do komunistickej časti sveta, ale aj v tomto prípade nakoniec prevládol vplyv Západu.

Charakteristikou Západu v kontraste s Východom už od antických čias bolo prvenstvo zákona pred panovníkom (na Východe stál panovník nad zákonom). Od 19. storočia sloboda slova na Západe kontrastovala s ideologizovaným Východom a v 20. storočí najvýraznejším rozdielom bola prevažujúca pluralitná demokracia na Západe oproti totalitnému zriadeniu na Východe.

A čo dnes? Možno ešte stále charakterizovať Západ ako kontrastne odlišný od Východu? Na Západe pluralita názorov podlieha moci médií a Východ nie je natoľko mocensky ideologizovaný ako v minulom storočí, takže tento rozdiel sa stiera. Podobne západná zastupiteľská demokracia zaostáva za komunikačnými a informačnými technológiami, čo je jednou z príčin vzrastu extrémizmu, takže zaistenie bezpečnosti vedie k obmedzovaniu slobody.

Možno teda povedať, že zásadné rozdiely medzi Západom a Východom sa stierajú, ba ešte pred niekoľkými rokmi sa zdalo, že nastal koniec bipolárneho sveta. Dnes nám však Rusko, v oneskorenej reakcii na rozšírenie NATO, pripomína, že nie. Podobne nám utečenecká kríza pripomenula napätie medzi bohatým Severom a chudobným Juhom.

Tradičné geopolitické vnímanie sveta rozdeleného na Východ a Západ a tiež na Sever a Juh však nie je také výrazné, pretože pribudli nové globálne problémy: terorizmus, relativizmus, kríza rodiny a ohrozenie životného prostredia.

Ako sa teda dá definovať Západ dnes? Ako sme videli, charakterizovanie Západu ne-totalitou sa stiera. Nefungujú ani definície slovanskou vzájomnosťou (DE a FR sú neslovanské krajiny Západu a RF je slovanská krajina Východu), európskou integráciou (USA patria k Západu, ale nie sú v Európe), ani vojenským spojenectvom (hoci NATO združuje prevažne krajiny Západu, nie je isté, že ňou je aj TR a na druhej strane CH je neutrálna krajina Západu).

Cítíme však zápas Západu s Východom a s islamizmom, je od oboch odlišný. Západ charakterizujú a vnútorne ho zjednocujú určité hodnoty. Tie sú založené na kresťanstve, ktoré si nenárokuje svetskú moc.

Ak toto intuitívne chápanie chceme nahradiť presnou definíciou Západu, je to možné iba vymenovaním krajín, ktoré doň patria. Bolo by to 28 súčasných členských krajín EÚ, ďalej CH, NO a IS ako krajiny Európskeho hospodárskeho priestoru a mimoeurópske krajiny US, CA, AU a NZ. Ak si túto množinu obkreslíme na mape

sveta bude sa dať povedať, že v určitom rozumnom zmysle sú si prvky tej množiny vzájomne „bližšie“ než je „vzdialenosť“ medzi hociktorou krajinou vnútri nakreslenej hranice a hociktorou krajinou mimo nej.

Slovensko dnes geopoliticky patrí k Západu, do množiny krajín, ktorá sa dá presne definovať iba vymenovaním, no a to môže byť mentálny problém. Veď na mnohých krajinách Západu sa nám všeličo nepáči. Aký postoj teda máme ako kresťanskí demokrati zaujať k našej súčasnej príslušnosti k Západu? Odpoveď môžeme odvodiť z Ježišových slov, ktoré sú zachytené v 17. kapitole Jánovho evanjelia. Jej 15. verš znie: „Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, ale aby si ich ochránil pred Zlým“. Teda neutekať, ale chrániť sa zla. A to sme nerobili dosť dôsledne. Museli sme súhlasiť s nadmernými právami LGBTI v EÚ či s inváziou do Iraku v roku 2003? Využívame možnosť ovplyvňovať EÚ, nakoľko môžeme a ak treba, hľadať na presadzovanie svojich snáh spojencov?

Je veľa otázok, na ktoré v EÚ existujú rôzne odpovede a Slovensko môže presadzovať niektoré a iné nie. Má byť EÚ tesnejšia či voľnejšia, pokiaľ ide napríklad o daňovú politiku členských krajín, ich postoj k migrácii, či spoločnú obranu? Ak bude EÚ viacrýchlostná, kam má Slovensko patriť? Je aj mnoho otázok vnútornej politiky EÚ: aká má byť štruktúra a právomoci volených i nevolených orgánov EÚ, ako riadiť spoločnú menu euro, akú poľnohospodársku politiku uskutočňovať na úrovni EÚ, ako rozdeľovať eurofondy? Podobne existuje rozličnosť postojov k otázkam vonkajšej politiky EÚ: vzťahy s UA, RF, TR, USA. ale aj voči moslimským krajinám, ktoré prenasledujú náboženské menšiny.

Slovensko ako členská krajina EÚ si musí utvárať postoje k týmto otázkam. Kresťanská demokracia ich iste nemá jasne sformulované, ale pri ich formovaní by mala vychádzať z troch kritérií, ktoré sú pre kresťanskodemokratickú politiku kľúčové: evanjelium a z neho odvodené mravné princípy; spoločné dobro a subsidiarita pri jeho uskutočňovaní; poznanie, že politika je umenie možného.

Existujú vôbec alternatívy k takto chápanému aktívnemu členstvu v EÚ a v NATO? Vystúpenie z EÚ silno pocíti UK, malé SK by to pocítalo ešte horšie. Po prípadnom vystúpení z NATO by sme sa ocitli ako neutrálny štát na hranici záujmovej sféry RF a nevládali by sme sami zaistiť (a zaplatiť) svoju národnú bezpečnosť. Ak sa niekomu tieto argumenty zdajú príliš materiálne, nech si spomenie na poučenie, ktoré nám dala história o nacionalizme. Sústredenie národa na seba bez ohľadu na iné národy viedlo vždy k obrovskému utrpeniu nevinných.

Teoreticky by sme mohli uvažovať o členstve SK v nejakých alternatívnych zoskupeniach, nie EÚ a NATO. Vyšehradská skupina však nevystúpi z nich celá, v Ruskom vedenej Eurázii by sme boli malý okrajový štát a mali by sme do činenia oveľa väčšie rozdiely vnútri bloku než v EÚ, no a stať sa satelitom Číny by bola kultúrna katastrofa.

Tak teda dobre, jediná rozumná politika pre SR je ostať v EÚ a v NATO. Ale čo ak sa tieto zoskupenia rozpadnú? Vieme si predstaviť, že po Brexite nastane ďalšie štiepenie EÚ aj to, že Trumpova politika voči NATO alianciu natoľko oslabí, že zanikne. V prípade rozpadu týchto zoskupení ostane vôbec Západ Západom? Áno, ak bude naďalej možné rozumným spôsobom definovať množinu „vzájomnej blízkosti“ krajín Západu,

hoci tá množina môže vyzeráť inak ako Západ, ktorý sme tu definovali vymenovaním krajín. Napríklad UA môže byť krajinou nového Západu. Čo by však určite prekázalo pretrvanie Západu v prípade zániku EÚ či NATO, by bolo veľké nepriateľstvo, ktoré by vzniklo medzi jeho krajinami.

V prípade zániku EÚ či NATO a sformovania nového Západu, bude pre SK mať význam doň patriť? Je to hypotetická otázka, ale kresťanská demokracia si môže sformulovať odpoveď. Je ňou ukotvenie Slovenska v medzinárodnom prostredí na základe kresťanských hodnôt, ktorými sú zodpovedná sloboda, spolupráca (nie nenávisť) a spoločné dobro (nielen vlastné záujmy).

O čo by sa teda malo Slovensko usilovať v súčasnom geopolitickom zápase? Byť zodpovedným členom EÚ a NATO a využívať svoj hlas v nich v záujme občanov Slovenska, ktorému najlepšie slúži dodržiavanie mravných princípov a subsidiarity. Úsilie si stále vyžaduje aj udržiavanie dobrých susedských vzťahov. No a v hypotetickom prípade rozpadu EÚ či NATO Slovensko by sa malo riadiť kresťanskými hodnotami.

Ján Figel: „Slovensko by sa malo usilovať o viac jednoty v zápase o spravodlivosť!“

prezentácia

O spoločné dobro, mier, bezpečnosť, slobodu a dôstojnosť pre každého,
spravodlivosť, ľudskosť, rozumnú solidaritu
Lebo je to náš záujem, lebo sú to naše civilizačné hodnoty
Aby 21. storočie bolo lepším storočím

Nemo dat, quod non habet.

Základ a základ je DOMA

Aký je stav?

Korupcia, morálne a reálne zadlžovanie

Pritom príjemca €f ako nikdy doteraz a nikdy v budúcnosti

Demografická kríza

Čo sa deje vo svete:

US

UK

Rusko - režim

Samostatnosť-OSN,

Dem, pš - RE,

OECD,

NATO,

EU -

SK je v prvej lige! - po odmietnutí mečiarizmu a ako záruka antimečiarizmu/základ
ĽP, PŠ
Aj Schengen, Eurozóna

Všetky sú v kríze vývoja, kríze vnútornej dôvery, hľadani zásadných odpovedí o svojej budúcnosti.

US first, Russia first, UK first, SK prvé...

1. liga potrebuje vnútornú dôveru a vonk akcieschopnosť : Toľko integrácie...
€

obrana - dobrovoľná, zdieľaná, spoločná

SZBP - boj s terorizmom, proti moderným hrozbám

EU: Rešpekt ostatných, strategické spojenectvo s USA, ČND, strategické partnerstvo s RF, privilegované partnerstvo s TK

Prioritný región angažovania BV a Afrika (sever)

V4- nie alternatíva/trucpodnik

Zdravý kompakť pre novú E, zj E

Podpora Ukrajiny,

Europeizácia Balkánu

Sarajevo -

Zájmy a hodnoty:

Hodnoty: ĽD

Sloboda svedomia:

Ubúda slobody, pribúda napätia a konfliktov, pribúda migrácie

Zrážka nie civilizácií, ale hodnôt a ideológií

Ideológia - Nadradenosť, nenávisť, násilie

SpDobro, Spr, Ľudsk, solid

(Francis: nonviolence, FoR incl. conversion, separation of relig/state)

Ján Budaj: „...Obrovská výzva pre kresťanov, naplniť túto prázdnotu víziou nového humanizmu...“

„...Kde sa vzal ten vraždiaci islamizmus?...Je to ideologizmus, nie presvedčenie. Je bratrancov ideológií ako boli fašizmus a komunizmus...Má (v islamských krajinách) pomerne širokú podporu ľudí. Je to preto, lebo sú obeťou dvoch sklamaní: sklamala ich koncepcia komunizmu a unilaterálna Pax Amerika vedie k strate nádejných vízií... Nemáme čo ponúknuť novej generácii...Toto bola obrovská výzva pre kresťanov, naplniť túto prázdnotu víziou nového humanizmu... Túto príležitosť zatiaľ na Slovensku prehrávame... Čelíme influencii ruskej propagandy ale čelíme aj dôsledkom zlyhávania Západu, lebo nie sme dokonalí...“

(poznámky z vystúpenia zapísal Ivan Šimko; celé vystúpenie doplníme po doručení textu od autora)

Jozef Mikloško: „Fatimská Panna Mária dvadsať krát spomenula Rusko...“

„...Problémom je dnešný finančný systém, deriváty, totalita médií, nadnárodné koncerny...celá demokracia je svojim spôsobom v kríze...“
(poznámky z vystúpenia zapísal Ivan Šimko; celé vystúpenie doplníme po doručení textu od autora)

Ivan Šimko: Tri poznámky

Dámy a páni,

najvýznamnejšou politickou zmenou, ktorú zažila naša generácia nebol pád totality v roku 1989. To bolo dôležité, ale diktatúra tu bola preto, lebo sme patrili do tej časti sveta, kde sa ani inak vládnuť nedalo. Sovietsky východný blok nemohol fungovať demokraticky. Pád autoritatívneho systému viedol k oveľa zásadnejšej, geopolitickej zmene. Slovensko (vtedy v rámci Československa) sa vrátilo na Západ. A nebolo to iba nejaké kabinetné rozhodovanie dovtedajších disidentov a potom nových politických garnitúr. Väčšina ľudí, čo vtedy štrngali kľúčikmi na námestiach, chceli žiť tak, ako žili ich súčasníci v západných krajinách. Preto bolo celkom prirodzené, že sa naša vlasť stala súčasťou toho, čo sme vtedy vnímali, a i dnes označujeme ako Západ. Najskôr to bola politická vôľa, neskôr i ústavné rozhodnutia a napokon, pokiaľ ide o najvýznamnejšiu politickú štruktúru Západu, aj hlasovanie občanov v referende.

Ibaže v politike nie je nič navždy. Dynamizmus života, nastupovanie nových generácií, prináša nové túžby, nové témy a samozrejme i reflexiu, často kritickú, toho, čo sme v uplynulých rokoch zažili. Navyše nežijeme tu pod Tatrami izolovane. Svet sa tiež neustále mení, silokrivky usporiadania medzinárodného poriadku nie sú o nič stabilnejšie ako tie vnútroštátne. Mení sa rozloženie síl vo svete, vyvíjajú sa aj ideové zdroje, ktoré ovplyvňujú politickú motiváciu ľudí. A tak sa nesmieme čudovať, že na planéte, kde si už po tisícročia udržiava to, čo v súčasnosti nazývame Západom, dejinnú iniciatívu, sa stáva azda práve preto terčom útokov, ktorých spoločným

menovateľom je úsilie túto iniciatívu Západu vziať. Tieto útoky tu boli vždy. Prichádzali i zvnútra západnej civilizácie a po celú dobu jej existencie smerovali aj zvonka.

Je preto celkom prirodzené, že i u nás, na Slovensku sa hlas týchto protizápadných útokov usiluje nájsť vhodnú pôdu. Už aj preto, lebo sme geograficky na okraji západného spoločenstva národov. A treba povedať, že tieto hlasy nie sú celkom bez odozvy. A tak sa otázka našej príslušnosti k Západu stáva znovu politickou témou. Prispievajú k tomu i problémy, ktorým čelí Európska únia: migračná kríza, vystúpenie Veľkej Británie z Únie, nie príliš priateľský postoj súčasného amerického prezidenta voči Európe vôbec a jej Únii osobitne. Aktívne tomu pomáha agresívna protizápadná politika Ruska a i moslimských radikálov všetkých proveniencií. A tak sa pre Slovensko stáva otázka nášho postoja voči Západu znovu najdôležitejšou, ja si myslím, že dokonca vitálnou politickou témou súčasného obdobia. Postoj politických subjektov a osobností voči tejto téme, sa v budúcnosti stane rozhodujúcim rozlišovacím kritériom. Významnejším, ako členenie na pravicu a ľavicu.

O tomto je náš dnešný seminár. Dovoľte mi k tejto téme predniesť tri poznámky.

Po prvé chcem zdôrazniť, že nemám najmenšie pochybnosti o tom, že ak protizápadné iniciatívy rozpútajú rozsiahlejší konflikt, nech už bude mať akúkoľvek podobu, Západ to prežije. Ba čo viac, napokon tento konflikt vyhrá. Málokto si vie predstaviť tú drvivú ekonomickú a vojenskú prevahu súčasného západného sveta. Táto prevaha nevznikla náhodou. Vyrástla zo samotnej podstaty slobodnej spoločnosti, otvorenej novým ideám, ľuďom a súťaži. Preto sa o osud západnej spoločnosti v konflikte, ktorý si neželáme, ale ktorý sa usilujú rozpútať jej nepriatelia, nebojím. Zmobilizuje sa a napokon, ako vždy, vyhrá. Toto je dôležité zdôrazňovať každému, kto ustupuje protizápadnej propagande. Pre malé národy je veľmi dôležité v dostatočnom predstihu odhadnúť, v akom spojení sa pre prípad takéhoto konfliktu ocitnú. Máme s tým historické skúsenosti.

Po druhé. Západ nie je nejaká abstraktná ideologická konštrukcia. I keď identitu Západu po tisícročia utvárajú jeho náboženské a kultúrne základy, išlo vždy o civilizáciu, ktorá nadobúdala konkrétne štruktúry, právne i politické. Formy tejto štruktúry sa po stáročia menili a budú sa meniť aj v budúcnosti. Ale dôležité je, že mimo týchto štruktúr Západ nie je. I s tým máme skúsenosti. Je hazardom uvažovať, že však historicky i nábožensky tam predsa patríme, tak si môžeme dovoliť luxus nevydareného politického rozhodnutia. Osud Československa a i ďalších štátov bývalého sovietskeho bloku po druhej svetovej vojne, by mal byť pre nás dostatočne odstrašujúcim varovaním i pre budúcnosť. Toto je znovu veľmi aktuálne, osobitne v čase, keď sa v Európe a vo svete rozbehli deje, ktorým bude západná civilizácia čeliť dozaista aj novými politickými a právnymi formami svojej existencie. Bude na každom, i na nás, či tieto premeny dokážeme predvídať a či sa staneme ich aktívnymi účastníkmi. Pretože ak nám tento vlak ujde, premeníme sa na izolovaný nárazníkový štát. A to ešte v tom lepšom prípade.

A napokon po tretie je tu čosi, čo nám kedysi odkázal svätý pápež. Slovensko má, alebo by aspoň mohlo mať svoje poslanie. Voči komu? Podľa mňa práve voči Západu.

Ved' to zaznelo z úst rímskeho biskupa, nie moskovského patriarchu. Čo však môže našej civilizácii ponúknuť malé Slovensko? Prvoplánovo by sa nám natískala myšlienka, že v degenerovanom prostredí politickej korektnosti a priveľkej tolerancie voči menšinám, tradičný Západ zabúda na hodnoty, ktoré ho utvárali a na potreby väčšiny svojho ľudu. A dnešná realita, ako ju vidíme hlavne cez médiá a sociálne siete, tomu zdanlivo dáva za pravdu. Ibaže sme to naozaj my, čo môžeme hádzať kamene? Sú skutočné hodnoty v slovenskom prostredí ešte živé? Viac, ako napríklad u susedov v Rakúsku? Podaktorí povedia, že áno. Viac ľudí chodí u nás ku spovedi. Ale nebudme príliš pyšní! Pretože ako ľudia, sa voči sebe a druhým asi nesprávame o nič lepšie ako naši spoluobčania v Únii kdekoľvek inde. Okrem toho, za tak zdôrazňovaným rubom degenerácie západnej spoločnosti, by sme nemali stratiť zmysel pre hodnotu slobody i toho najmenšieho, ktorú autoritárske režimy upierajú. A za niekedy azda prehnanou toleranciou voči menšinám sa pokúsme si uvedomiť, že každý z nás sa azda niekedy ocitneme v spoločenstve, ktoré sa môže stať tiež menšinovým. Vtedy zrazu oceníme, ak nás väčšina neprevalcuje. Západné hodnoty majú svoju hĺbku a pôvab, aj keď si to často ani neuvedomujeme. Zistíme to až vtedy, keď ich niekto začne odstraňovať.

A možno práve tu je to naše poslanie! Máme svoje skúsenosti s diktatúrou. A aj keď mnohí u nás s ňou kadejako kolaborovali, niektorí boli jej nositeľmi, máme aj skvelé svedectvá o hrdinskom zápase práve za hodnoty, ktoré utvárali Západ. Túto statočnosť možno bude naša civilizácia zasa potrebovať. U nás žije ešte veľa ľudí, ktorí o nej niečo vedia, pretože tento zápas na vlastnej koži okúsili a nezlyhali.

Milí priatelia,

toto nie je nejaká abstraktná teória. Nachádzame sa zasa na akejsi geopolitickej križovatke a od toho, ako sa na nej budeme rozhodovať, dosť záleží, ako budeme žiť v budúcich dvoch-troch desaťročiach. Preto ako občan považujem postoj jestvujúcich politických subjektov na Slovensku k tejto otázke za rozhodujúce kritérium, podľa ktorého budem voliť. Znepokojuje ma ustupovanie politických strán propagande podporujúcej chaos protizápadnej politiky a z neho vyplývajúcu nejasnosť ich postojov. Osobitne ma trápi, že takýto nejasný postoj má zatiaľ i vedenie KDH. Bez jasnej politickej vízie, spojenej s vývojom západnej civilizácie, sa toho odporného, bezohľadného, byzantínskeho spôsobu správy verejných vecí, ktorý nás ešte i dnes, skoro tridsať rokov po páde režimu nanúteného sovietskimi, tak intenzívne trápi, nikdy nevyrovnáme. Takúto víziu Slovensko veľmi potrebuje.

Ján Morovič: „Kto má ovplyvniť budúci vývoj geopolitickej orientácie Slovenska?“

poznámky

Súčasná analýza silového pôsobenia v ktorom sa Slovensko nachádza závisí od historického vývoja a od východísk v období od 8., 9. storočia. Orientácia regiónu Slovenska vyplýva z jeho polohy, ktorá je na rozhraní západu a východu. Z toho vyplýva aj návaznosť na kultúru a politické postavenie, ktoré môžeme konštatovať že je jednoznačne západne orientované.

Diskusie o vzťahu a spolupráci s Ruskom a USA majú svoje korene v kultúre a postoji k demokracii, ktoré nevyklučujú spoluprácu so žiadnou krajinou (ekonomickú, kultúrnu, environmentálnu, ...). Napriek týmto realitám geopolitické postavenie Slovenska v tomto období je pevne zakotvené do európskych štruktúr a bezpečnostnej spolupráce s krajinami NATO.

Špeciálne postavenie má diplomatický pohľad na geopolitické postavenie Slovenska, kde sa silové pôsobenia opierajú o vzdelanie diplomatov, ktorí (hlavne staršia generácia) študovali v bývalom Sovietskom sväze, čo ovplyvňuje ich orientáciu.

V týchto dňoch sme svedkami určitej podvojnosti v diplomatických krokoch práve vďaka horeuvedeným realitám.

Budúci vývoj geopolitickej orientácie Slovenska je závislý od viacerých cieľových skupín ľudí ako sú diplomati, politici, intelektuáli, podnikatelia (oligarchovia), herci, študenti, ...

Dôležitou otázkou je špecifikácia záujmov, ktorí majú vplyv na orientáciu. Treba hlavne spomenúť záujmy politické, finančné a etické.

Záverom by som rád zdôraznil že budúci geopolitický vývoj Slovenska má vychádzať z hodnotovej orientácie väčšiny obyvateľstva, z priorit štátu, vizionárskeho pohľadu zrelých osobností, ale hlavne sa treba zamerať na objektivitu, pravdivosť vzdelávacích a mediálnych procesov a takto vplývať na verejnú mienku, aby sa dosiahla dlhodobá, správna geopolitická orientácia Slovenska.

Ľubo Vičák: Slovenská kresťanská demokracia v európskom časopriestore

Na našich predchádzajúcich seminároch sme sa zamýšľali nad tým, ako sa majú premietnuť princípy kresťanského sociálneho učenia do reálnej politiky v kontexte aktuálneho a očakávaného spoločenského vývoja. Výsledkom týchto úvah sú zväčša zámery, o ktorých sme presvedčení, že sú platné univerzálne, bez geografického ohraničenia a súčasne sú nadčasové. To nie je nič prekvapujúce - aj kresťanské hodnoty sú univerzálne a nadčasové. Avšak ak chceme, aby výsledky našich úvah boli využiteľné aj v praktickej politike, musíme ich zasadiť do konkrétneho geografického priestoru a do súčasnosti.

Vieme, že dnes je SR súčasťou EÚ, v ktorej prebieha politický zápas o to, či sa má ďalej integrovať až do podoby federácie, alebo naopak, procesy integrácie zabrzdiť a zostať v podobe len zoskupenia spolupracujúcich národných štátov. Chcel by som sa zamyslieť nad riešením tejto dilemy z hľadiska ekonomického konceptu, ktorý preferujem - solidárnej ekonomiky, ktorá by mala zabezpečiť, že majetkové nerovnosti v spoločnosti sa nebudú neprimerane zväčšovať. Na seminári k ekonomicko-sociálnej problematike som navrhoval viaceré pomerne konkrétne opatrenia, ktoré by mali zabezpečiť prechod k solidárnej ekonomike. Dajú sa takéto opatrenie ľahšie a účinnejšie presadiť a zaviesť v národnom štáte alebo v integrovanej európskej únii? To je podľa mňa kritérium, podľa ktorého by sme sa mali rozhodovať, akú mieru integrácie budeme podporovať.

Som presvedčený, že snaha o solidárnu ekonomiku nás vedie k úzkej integrácii v rámci EÚ. Ak chceme zabrániť vytváraniu neprimeraných majetkových rozdielov, resp. ich znižovať, musíme robiť opatrenia 2 druhov - zvyšovať príjmy nízkopríjmových skupín obyvateľov a obmedzovať príjmy bohatých a nadnárodných korporácií. Zavádzať opatrenie na posilnenie solidarity je vždy jednoduchšie a účinnejšie, ak je

k dispozícii široká ekonomická báza. Je známe, že mzdy mnohých Slovákov a Sloveniek nekorešpondujú s výkonnosťou našej ekonomiky. Zamestnávateľa sa príliš nechcú so svojimi zamestnancami deliť o (spoločný) úspech. Bez ohľadu na to, či ide o domácich malých a stredných podnikateľov alebo o nadnárodné korporácie. V takejto situácii definovanie spoločných sociálno-ekonomických pravidiel v EÚ, ktoré budú brániť tzv. sociálnemu dumpingu, môžu chudobnejším občanom Slovenska len pomôcť.

Na druhej strane veľké nadnárodné korporácie sú príliš veľké na to, aby sa podriadili regulácii takého relatívne malého štátu ako je SR. Ale orgány EÚ, ktorá predstavuje trh vyše 500 mil. občanov, si ani svetoví hráči nemôžu dovoliť ignorovať. A preto je nie len vhodné, ale priam nevyhnutné zaviesť regulácie na úrovni EÚ pre globálne komerčné subjekty, vrátane európskych daní z aktivít týchto subjektov vo všetkých členských štátoch. Len takéto celoeurópske regulácie zabránia daňovým únikom a v konečnom dôsledku aj neprimeraný rast majetku ich majiteľov. Zdanenie kapitálu, resp. majetku, ktorým disponujú veľké komerčné subjekty a najbohatší jedinci, môže realizovať len subjekt medzinárodného práva s dostatočnou ekonomickou a politickou silou, a takým je práve EÚ.

Samozrejme nutným predpokladom, aby ekonomická integrácia v rámci EÚ smerovala k solidárnej politike, je rovnaké presvedčenie rozhodujúcej väčšiny európskych poslancov a európskych štruktúr. Reálnu implementáciu solidárnej ekonomiky je možné dosiahnuť, len ak orgány EÚ nebudú v zajatí libertariánskej ideológie a nebudú podliehať tlakom nadnárodných korporácií. Ale to už je úlohou všetkých progresívnych kresťanských demokratov, ktorí budú pôsobiť na európskej úrovni, ale aj iných osvietených politikov, nielen slovenských, aby dokázali obhájiť a presadiť rámec pre spravodlivú a solidárnu ekonomiku aj na medzinárodnom fóre.

Dovolím si tvrdiť, že ak analogickým spôsobom preskúmame aj ďalšie kľúčové spoločensko-politické sféry, ako bezpečnosť, demokratické štruktúry, demografia a ekológia, dospejeme k rovnakému záveru, že budúca kresťansko-demokratická politika musí podporovať európsku integráciu, aj keď primerane korigovanú princípom subsidiarity. Nielen preto, že tým nadviaže na kresťansko-demokratických zakladateľov EÚ, ale predovšetkým preto, lebo integrácia sa ukazuje ako zosilňovací faktor šírenia všeobecného dobra.

Ernest Géze: Slovensko sa pre Západ už rozhodlo

Jedno rozhodnutie však nestačí. Svoje rozhodnutie pre Západ sme v minulosti museli a musíme aj teraz neustále potvrdzovať.

Prvotné rozhodnutie urobil posledný slovenský vládca, knieža Pribina začiatkom 9. storočia, keď sa oženil s bavorskou princeznou a v roku 828 postavil kostol sv. Emeráma na svojom sídle v Nitre. Pribina bol zrejme inšpirovaný rehoľou benediktínov, ktorá tam mala svoj kláštor. Okrem toho, chcel byť s neďalekými Frankami zrejme zadobre a chcel mať v nich silného spojenca proti odbojným Moravanom. Vysvätením kostola Soľnohradským arcibiskupom Adalrámom sa tak Slovensko, vtedy nazývané ešte Nitransko, začlenilo do cirkevných štruktúr, patriacich pod duchovnú správu Ríma. Nitransko, teda dnešné Slovensko bolo misijným územím Pasovského biskupstva a neskôr prešlo aj pod jeho cirkevnú jurisdikciu. Na tejto skutočnosti nezmenil nič ani fakt, že Moravan Mojmír I. Pribinu aj s jeho rodinou z Nitranska vyhnal a dosadil tam svojich ľudí. Ani vtedy, keď jeho nástupca Rastislav odovzdal Nitransko okolo roku 859 do správy svojmu synovcovi, Moravanovi Svätoplukovi. Duchovným správcom Nitrianska bol franský kňaz a benediktín Viching, ktorý sa r. 880 stal prvým nitrianskym biskupom. Západnú orientáciu Nitrianska výraznejšie neovplyvnila ani byzantská misia sv. Cyrila a Metoda v rokoch 863 až 885. Byzantskí misionári boli pozvaní na Veľkú Moravu kniežaťom Rastislavom a pôsobili preto hlavne na jeho území, v povodí rieky Morava, pravdepodobne v oblasti dnešného Velehradu. Tam sa cítili bezpečne. Benediktíni aj s Vichingom, Nitransko duchovne spravovali aj vtedy, keď od roku 880 sa stala Veľká Morava samostatnou cirkevnou provinciou pod správou arcibiskupa Metoda. Keďže sv. Metod bol za arcibiskupa vymenovaný pápežom, dnešné územie

Slovenska bolo vždy pod duchovnou správou Ríma. Dá sa teda povedať, že Slovensko má západné duchovné korene.

Po skončení vlády Mojmirovcov, prešla Nitrava pod vládu Arpádovcov, ktorí zriadili arcibiskupstvo Ostrihome a biskupstvo v Jágri. Vláda Anjouovcov a Habsburgovcov západnú orientáciu Slovenska len upevnila. Okrem benediktínov, formovali duchovne našu krajinu aj ďalšie západné rehole, ktoré k nám postupne prichádzali. Po rozpade Rakúsko - Uhorska sa Slovensko v rámci Československa stalo súčasťou moderného štátu západného razenia. Československá republika r. 1918 prijala jednu z najmodernejších ústav na svete, ktorá zabezpečovala demokraciu, pluralitu politických strán, rovnoprávnosť mužov a žien a funkčné štátne inštitúcie. Slovensko sa v rámci Československa prihlásilo k Západu aj vtedy, keď sa v roku 1989 zbavilo štyridsaťročného vazalstva ZSSR a nastúpilo cestu demokracie po vzore západných štátov. Tiež vtedy, keď už ako republika a zvrchovaný a demokratický štát, v roku 2004 vstúpilo do NATO a EÚ. Slovenská republika sa stala od roku 2007 členom Schengenského priestoru a od roku 2008 členom Eurozóny.

Čo to vlastne Západ je a čím sa od Východu líši? Pre západnú Európu bolo charakteristickým a zjednocujúcim prvkom kresťanstvo, duchovná a politická správa Ríma. Zjednocujúcim a komunikačným prvkom bolo latinské písmo, teda latinka a latinský jazyk. Liturgia a Sväté písmo sa čítalo po latinsky. V tomto písme boli písané liturgické knihy a prebiehala aj komunikácia. Pre Západ bol charakteristický tiež kultúrny, vzdelanostný, politický a technický rozvoj. Vďaka nemu sa stal Západ príťažlivým pre celý svet a dnes sa doň hŕne hrnú utečenci z celého sveta. Zo Západu tiež vychádza všetka rozvojová a humanitárna pomoc pre chudobné krajiny. Čím je vlastne Západ taký príťažlivý a aké hodnoty ponúka?

1. Asi najväčšou hodnotou, ktorú západ ponúka je sloboda. Je to predovšetkým náboženská sloboda, sloboda sa vyjadrovať, zhromažďovať, politicky sa angažovať, slobodne cestovať a pod.
2. Ďalšou veľkou hodnotou je rešpektovanie ľudských práv a ľudskej dôstojnosti.
3. Demokracia je ďalšia veľká hodnota, ktorú Západ ponúka. Vládne tu konkurenčný politický boj, kde sa politici uchádzajú o priazeň svojich voličov. Voľby sú slobodné a demokratické. Politici západnej mentality nechápu svoju úlohu len v prerozdeľovaní toho, čo pracujúci občania vytvorili, ale snažia sa o vytvorenie slobodného a spravodlivého prostredia vo svojej krajine. Uvedomujú si, že len takéto prostredie je schopné vytvoriť podmienky pre prosperujúcu ekonomiku, spokojný a bezpečný život občanov.
4. Spravodlivé prostredie je preto ďalšou veľkou hodnotou, ktorú Západ ponúka. Je charakteristické pravidlami, ktoré sú všeobecne známe a ktoré sa majú dodržiavať. Kontrolu nad dodržiavaním pravidiel zabezpečujú nezávislé a funkčné inštitúcie, ako polícia, vyšetrovacie a justičné orgány. Významnú úlohu v spoločenskej kontrole zohrávajú slobodné a nezávislé médiá.
5. Je tu tiež možnosť kvalitného vzdelávania, objektívneho informovania a slobodnej výmena tovarov a služieb formou voľnej súťaži v ponuke a dopyte.
6. Vysoká životnú úroveň a kvalitná zdravotnú starostlivosť je tiež hodnotou, ktorú Západ poskytuje.

Samozrejme, že nie všetky krajiny Západu ponúkajú tieto hodnoty v rovnakej kvalite a na rovnakej úrovni. Záleží to od tradície, mentality a vzdelanostnej úrovne

obyvateľstva. Napríklad na Slovensku veľmi zaostávame za ostatnými západnými krajinami v kvalite spravodlivého prostredia a vymožitelnosti práva. Stále tu vládnu oligarchovia a všadeprítomná korupcia je až na najvyšších úrovniach moci. Zatiaľ žiaľ nič nenasvedčuje, že by sa v tomto ohľade malo niečo zmeniť. To však neznamená, že by sme sa o zmenu nemali aspoň pokúsiť. Politické predpoklady na to máme. Ak sa nám to podarí, tak to bude prínosom pre celé spoločenstvo západných štátov. Nechceme byť len čiernymi pasažiermi, ktorí sa vezú. Chceme byť aktívnymi plnohodnotnými členmi rodiny západných štátov, ktoré neustále hýbu Západ dopredu.

V súčasnosti prebiehajú diskusie o ďalšom smerovaní Európy. Hovorí sa o dvojrýchlostnej Európe a o užšej integrácii krajín. Podľa vyjadrenia predsedu našej najsilnejšej politickej strany Smer a predsedu vlády Róberta Fica by sme sa mali usilovať byť v jadre, teda v „prvej lige“. Je to pekná myšlienka, len zatiaľ nepoznáme pravidlá tohto zoskupenia krajín, ani to, kto tam bude patriť. Ak by členmi tohto elitného klubu mali byť iba právne štáty s funkčnými úradmi a justičnými orgánmi, bez vlády nedotknuteľných oligarchov, v takom prípade by malo Slovensko vážny problém. Naši oligarchovia si svoju korisť určite nebudú chcieť len tak zobrať. Je to však opäť príležitosť znovu potvrdiť svoju príslušnosť k Západu a preto by sme sa mali podľa môjho názoru, o členstvo v tomto klube určite pokúsiť.

Pavol Bielik: Parlamentná demokracia, alebo osvietená diktatúra

Je to už takmer tridsať rokov, ako sa Slovensko politicky vrátilo do sféry západného sveta. Štyridsať rokov predtým bolo časťou iných štruktúr a geopoliticky bolo jasne ukotvené. V tom čase malo Slovensko svoje významné miesto vo východnom bloku, bolo súčasťou Varšavskej zmluvy aj Rady vzájomnej hospodárskej pomoci.

Teraz sme členmi NATO , Európskej únie i Eurozóny. Od roku 1989 na Slovensku vzniklo- a naďalej vzniká - niekoľko desiatok politických strán a hnutí. Väčšina z nich sa navonok deklarovala ako demokratické, konzervatívne, kresťanské - veď to mali aj vo svojom názve: Kresťanskodemokratické hnutie, Demokratická strana, Demokratická únia, Slovenská demokratická a kresťanská únia, Hnutie za demokratické Slovensko, Strana demokratickej ľavice, atď.

Za toto obdobie sa tu vystriedalo jedenásť vlád, tá súčasná je už dvanásť. Počet nie je ani tak zaujímavý ako ich zloženie- a to je naozaj veľmi pestrý politický mix všetkého možného. V rôznych obmenách sa tu vystriedali koaličné zoskupenia pravicové , pravicovo - ľavicové, pravicovo - liberálne, ap. Pre úplnosť dodávam, že máme skúsenosť s vládou jednej strany.

Spomínané vládnuce zoskupenia sú zároveň aj obrazom vtedajšieho i súčasného vývoja Slovenska - hodnotového, politického, ekonomického. Treba pritom spomenúť jeden významný prvok, ktorý sa tu doteraz vo voľbách prejavoval. V každých voľbách získala značný úspech strana, založená pár týždňov pred voľbami. Niektoré sa stali vládnymi, niektorým lídrom to prinieslo aj prezidentské posty. Začala sa však

prejavovať nespokojnosť ľudí. Voliči zrejme postrehli rozdiel v skutkoch a činoch politikov. Hovorí sa tomu odtrhnutosť od reality.

Tento trend však pokračuje a graduje : čoraz väčší počet voličov začína dôverovať netypickým, neštandardným stranám a hnutiam. Na ústupe (dočasnom - trvalom ?) sú strany, ktoré majú aspoň formálne znaky politického štandardu. No nie je to len slovenské špecifikum. Je to trend európsky i americký. Voľby vo Francúzsku i v USA sú exemplárnymi príkladmi spoločenskej afinity ku zmene - nech je akákoľvek. Ale nik to nespochybňuje ako výsledok volieb, ktorých pravidlá nastavila " západná demokracia ".

Výsledkom demokratických volieb v našom regióne (V - 4) sú tiež výrazné zmeny - najmä v Maďarsku a v Poľsku. V politických komentároch sa často objavuje slovo " diktátor" ,alebo jeho synonymum. V Českej republike bude zrejme po voľbách situácia obdobná.

A akou cestou pôjde Slovensko?

Život ,aj ten politický, nie je čierno- biely, je pestrý vo svojej zložitosti. Vývoj ľudskej bytosti i každej spoločnosti má svoju históriu a zákonitosti. Nič nie je " len tak zavesené vo vzduchu", niečo bolo predtým a bude aj potom. Tak ako demokracia má svoje formy a podoby (priama, nepriama, konsociačná,ap.), tak aj jej opačná tvár môže mať formu "osvieteného panovníka (nedá mi nespomenúť Matku Teréziu), alebo prejavy či znaky "demokratického centralizmu". Myslím si, že netreba preceňovať žiadnu formu politického nástroja, ani robiť strašiakov z iných.

O postavení Slovenská v medzinárodnom prostredí je v zásade rozhodnuté. Sme súčasťou päťsto miliónovej Európskej únie - a zrejme ešte aj dlho budeme. Či budeme v jadre únie, alebo budeme v tzv.druhej lige, o tom aj nerozhodneme my. Vo voľbách ale môžeme rozhodnúť o tom, či sme dokázali presvedčiť ľudí, aby dôverovali politike hodnôt a konkrétnym sociálnym, ekonomickým a bezpečnostným riešeniam. Ten, kto to dokáže, získa demokratický mandát na smerovanie Slovenska do existujúceho geopolitického priestoru.

Karol Pastor: Viacrýchlostná Európa inak

Kde sú hranice Západu? Cez Európu sa dajú nakresliť rôzne deliace čiary, staré aj nové. Ukážem jednu také čiary, ktoré tu v druhom tisícročí neboli. Vznikli len nedávno.

Je ich vidieť na webe na stránke https://en.wikipedia.org/wiki/Same-sex_marriage. Mapa Európy je rozdelená na štyri kompaktné bloky. Tmavomodrou farbou sú označené štáty severnej a západnej Európy od Gibraltaru až po Dánsko plus Škandinávia. To sú štáty, kde manželstvo môžu uzavrieť aj osoby rovnakého pohlavia. Červenou farbou sú zas zafarbené štáty, ktoré si (len pred pár rokmi!) dali do ústavy, že manželstvo je zväzkom muža a ženy. Patrí tam aj Slovensko, neboli sme prví ani poslední.

Až do roku 2000 nikoho ani nenapadlo, že manželstvo by mohlo byť aj čosi iné ako zväzok muža a ženy, preto ani nikoho nenapadlo, že to treba dávať do ústavy. Preto štáty na východ od „červených“, sú sivé, neoznačené.

Medzi „tmavomodrými“ a „červenými“ štátmi sú kobaltovo modré štáty (nemecky a taliansky hovoriace, plus Estónsko, Česko a Grécko). Tam existujú registrované partnerstvá - môžu ich uzatvárať homosexuálne i heterosexuálne páry a môžu si aj adoptovať deti. Samozrejme, jednotlivé štáty majú svoje osobitosti.

Čo je na tej mape zaujímavé a prekvapivé, že tie štáty tvoria na mape kompaktné celky. Nuž, aj to je geopolitika. Keď sa na túto mapu pozrieme očami nekritického obdivu k Západu, ak teda budeme vychádzať z tézy (veľmi naivnej tézy), že Západ je najlepší a čím viac na Západ, tým lepšie, vychádza mi, že asi by sme sa aj my mali snažiť čím skôr uzákoniť tie homomanželstvá. A s tým veru súhlasiť nemôžem.

Západná kultúra má svoje korene v kresťanstve. Kultúra, ktorá sa nebojí postaviť proti podstate kresťanstva, sa teda nemôže nazývať západnou, európskou. Je to

pakultúra, čo zaburiniła Západ. Keď uvažujeme o geopolitickej orientácii Slovenska, nesmieme bagatelizovať tento aspekt.

Marx a Engels (mimochodom, tiež „deti Západu“) nám v Komunistickom manifeste sľubujú, že v komunizme spolu s kapitálom a náboženstvom zanikne aj manželstvo („buržoázne manželstvo“). No ani Marxa a Engelsa nenapadlo, že by manželstvo by mohli tvoriť ľudia rovnakého pohlavia. To nie je o ľudských právach, ako sa nám snažia nahovoriť neomarxisti, ktorými sa Európsky parlament len tak hemží. Spor o manželstvách homosexuálov nie je spor o homosexuáloch, ale o manželstve. Čo je vlastne manželstvo? Od nepamäti („od Adama“) manželstvo je inštitúciou na ochranu ľudskej reprodukcie, a preto požíva úctu a ochranu.

Naproti tomu niekde už stihli predefinovať manželstvo na „... legalizovaný sexuálny vzťah...“, t.j. čosi ako papier na sex. Nuž ale to nie je manželstvo, ale IBA akési registrované partnerstvo. Sever a západ Európy tým, že predefinoval manželstvo, ho degradoval na registrované partnerstvo a tým ho vlastne zrušil. Toto nie je „okrajová záležitosť“. Ak rodina je „ochranným stanom“ pre svojich členov, tak manželstvo je kostrou tohoto stanu. Ak ju zničíme, ochranný stan spadne.

Nemáme od Západu utekať, veď aj my sme Západ, ale práve my máme byť ochrancami jeho hodnôt. Nemáme byť nekritickými obdivovateľmi neomarxistov a päťolízáčmi, čo sa nechajú kúpiť za eurofondy, máme byť spoluvorcami Západu. V tom vidím úlohu kresťanskej demokracie.

Ján Čarnogurský: Geopolitika Slovenska

Podľa teórie geopolitiky zemepisná poloha krajín ovplyvňuje mentalitu a myslenie obyvateľov, jej záujmy, v konečnom dôsledku jej politiku. Základné geopolitické delenie krajín rozoznáva pevninské národy a morské národy. Najmä pre pevninské národy sú potom rozlišovacie znaky, či sa krajiny rozkladajú na roviny alebo v hornatých oblastiach, na savanovité krajiny a lesné a ďalej do podrobností. Ruský politológ Nikolaj Starikov definuje geopolitiku ako súčet politiky, histórie a geografie. Americký profesor Samuel Huntington v knihe Zrážka civilizácií pracuje s pojmom civilizácií, ktoré majú určitú súvislosť s geopolitikou. Zaviedol však pojem roztrhnuté krajiny (torn countries). Ide o krajiny, ktoré patria do jednej civilizácie, ale nachádzajú sa v okruhu inej civilizácie a prebrali mnohé jej znaky.

Slovensko je pevninskou krajinou, pri ďalšom delení prevažne horskou. Národy morských krajín sa vyznačujú väčšou pružnosťou myslenia, ale nie dostatočnou pevnosťou názorov. Pevninské národy sú menej pružné v myslení, ale ich myslenie má väčšiu stabilitu.

Slovenská geopolitika sa iba rodí. Nie v zmysle zmeny prírodných podmienok Slovenska, ale v zmene politických podmienok, poznávania a rešpektovania geopolitiky. Zmena spočíva v tom, že Slovensko je samostatné, svoju geopolitickú voľbu musí robiť samo a samozrejme niesť aj za ňu následky.

Typickými morskými národmi sú anglosaské národy, najmä Spojené štáty, a najmä Briti. Typickými pevninskými národmi sú Rusko, Čína a Nemecko.

Slovensko, ale aj Nemecko sme členmi EÚ, ktorá je pod politickou hegemoniou Spojených štátov. Celá EU sa tak nachádza v geopoliticky neprirodzenom postavení. Prevažujú v nej krajiny pevninskej povahy, ale sú pod hegemoniou morského národa, morských národov. Možno si vysvetliť dokonca aj veľké témy posledného obdobia. Brexit sa dá vysvetliť tak, že Veľká Británia ako typický morský národ bola členom EÚ, ktorá je síce pod hegemoniou morských národov, ale predsa pevninské charakteristiky jej dôležitých členských štátov sa stále prejavujú a nebolo ich možné úplne vytrieť. Hrdý a po stáročia neobsadený národ Angličanov nebol ochotný prijať ani zbytky pevninskej povahy národov EÚ a radšej odišiel.

Stredoeurópske národy, najmä združené vo Vyšegrádskej skupine, sú ešte najmenej kultúrne „spracované“ doterajšou kultúrou EÚ pod vplyvom morských anglosaských národov a zatiaľ majú odvahu postaviť sa proti väčšine v otázke migrantov.

Pre geopolitické uvažovanie Slovenska je kľúčové, že našimi strategickými geopolitickými spojencami sú Rusko a Nemecko, ale nie Spojené štáty. S Ruskom a Nemeckom máme aj najviac spoločných záujmov. Momentálne vystupujú Rusko a Nemecko proti sebe, aspoň viac alebo menej, ale geopolitická príslušnosť je dlhodobejšia ako momentálne politické zoskupenia. Každé politické usporiadanie, ktoré by od nás vyžadovalo primknutie sa iba k jednej strane, bolo by pre nás nevyhovujúce. Prejavilo sa v II. svetovej vojne, keď si nás Nemecko primklo až do straty suverenity a nútilo nás bojovať po jeho boku proti iným štátom, ale najmä proti Sovietskemu zväzu, s ktorým máme historicky, kultúrne a geopoliticky mnohé väzby. Rovnaká situácia je teraz, keď nás Spojené štáty nútia opäť až do straty suverenity vystupovať po ich boku proti Rusku.

Ku kultúrnemu pôsobeniu geopolitickej príslušnosti patrí v našom prípade aj slovanská príslušnosť. Nemožno ju absolutizovať, ale je zbytočné ju popierať, pretože ona sa aj tak prejaví. Stačí si uvedomiť príklad. Aké máme mentálne vzťahy s Rakúšanmi, ktorí sú nám zemepisne neobyčajne blízki a na druhej strane s Čechmi a Poliakmi, ktorí sú nám zemepisne možno povedať vzdialenejší. S Čechmi aj Poliakmi si dokážeme vynadať aj si vypiť. S Rakúšanmi máme len korektné alebo menej korektné vzťahy. Komunisti sa pokúšali u nás rýchlo a násilne potlačiť západnú dimenziu našej existencie a rozvinúť len východnú. Skončilo to krachom. Teraz inými prostriedkami sa Západ pokúša u nás potlačiť východnú dimenziu. O sile západnej dimenzie našej existencie svedčí skutočnosť, že viac alebo menej východnú dimenziu našej existencie, ktorá sa viazala na pôsobenie sv. Cyrila a Metoda, potlačil kráľ Svätopluk a obrátil nás na Západ. Odvtedy bolo mnoho príležitostí vrátiť sa na Východ, ale neurobili sme to. Pod príležitosťami mám na mysli porážku Maďarov na rieke Lech v roku 955, v podstate krízu uhorského kráľovského rodu v 11. storočí a možno hovoriť o krízových situáciách Uhorska aj neskôr.

Vráťme sa do súčasnosti. Prvky našej geopolitickej príslušnosti je potrebné si uvedomiť a slobodne o nich diskutovať. Slovensko nemá kapacitu, aby samostatne zmenilo svoju politickú príslušnosť. Máme však udržiavať čo najviac väzieb s našimi geopolitickými partnermi, ktorými sú Rusko a Nemecko. S Nemeckom to nie je problém, ale od Ruska nás súčasní politickí hegemóni nášho priestoru chcú čo najviac izolovať. Izolácia by bola proti našim záujmom. Udržiavanie väzieb s našimi geopolitickými partnermi nám umožní v každej situácii prijímať optimálne rozhodnutia. Ustálené rozdelenie na Východ a Západ v poslednej dobe čerí Poľsko, najmä svojim pokusom organizovať štáty medzi troma morami - Baltickým, Čiernym a Adriatickým do akéhosi bloku. Je to zaujímavý projekt. V mnohých ohľadoch zodpovedá našim záujmom. Jeho problémom je poľský problém. Poľsko je už najmenej dve stáročia v rozpore medzi Rusko a Nemeckom a akoby sa nesnažilo tento rozpor zmierňovať. Projekt Trojmorja je pre nás zaujímavý, ale nemôžeme sa nechať vtiahnuť do poľského rozporu s Ruskom aj Nemeckom.

Výzva nášho geopolitického ukotvenia ako samostatného štátu pre nás zostáva a nedokážeme sa jej vyhnúť.

Poznámky z rozpravy

Miro Tučník: „O geopolitickej budúcnosti Slovenska rozhodnú voliči, tak tú správnu orientáciu musíme dostať do hlavy im, nie politikom.“

Ján Stanek: „...Európa v minulosti potrebovala kolónie, bez nich by neprežila. Teraz potrebuje Ameriku. Ak sa toho chce Amerika vzdať, my budeme musieť prevziať zodpovednosť za seba, ale neviem ako?...”

Jozef Klokner: „Potrebujeme nielen energie a nerastné suroviny, ale potrebujeme aj ľudí!“

Táňa Mikušová hovorila o svojej skúsenosti z návštevy severného Francúzska a o osвете pri ochrane životného prostredia.

Roman Behúl: „...Rozporuplnosť je i v našom kresťanskom svete. Problémom je vybrať si stupnicu hodnôt a neabsolutizovať jednu a iné si nevšímať...“

Fotodokumentácia:

